

Motion till riksdagen 2013/14:U248

av Anita Brodén m.fl. (FP)

Ansvar för Arktis miljö, urbefolkningens delaktighet och en hållbar resursanvändning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föroreningar i Arktis.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om marina reservat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ursprungsbefolkningens rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare riktlinjer, dialog och delaktighet för att öppna nya gruvor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av extra stor sjösäkerhet i Arktis.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om University of the Arctic.

Motivering

Under det senaste året har klimatförändringarna blivit högst påtagliga i Arktis, ett område som omsluter delar av de nordiska länderna, Ryssland, Kanada och USA. Arktis reagerar först och kraftigast på klimatförändringarna.

Havsisen minskar drastiskt och genomsnittstemperaturen i havet stiger, vilket sammantaget medför stora konsekvenser runt om i världen. Föroreningarna är alarmerande, såsom avfall i havet och långtransporterat sot från uppvärmning och transporter. Detta är områden som kräver resoluta åtaganden, och där man om begränsning av sotnedfall uppnås, också i närhet kan se positiva resultat.

Fel! Okänt namn på

Smältande isar kommer att öka sjötransporterna och intresset att utvinna olja och gas i området har ökat högst dramatiskt. De mest känsliga havsområdena bör utpekas och omfattas av marina reservat. Förebyggande insatser måste också vidtas för att förhindra att olja och andra föroreningar kommer ut i havet. Arktis är omringat av det iskalla ishavet som inte kan absorbera oljan vid ett oljeutsläpp. Urfolkerna på Arktis tvingas redan idag hantera oljespill från oljeutvinning. Isen omöjliggör att sanera, då det saknas metoder för det.

Urbefolkningens framtid och överlevnad är beroende av att vi respekterar olika internationella överenskommelser som FN:s konvention om ursprungsbefolkningars rättigheter. Ursprungsbefolkningen i olika länder hänvisas ofta av regeringar att själva förhandla med företagen, vilket starkt kan ifrågasättas inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt.

Enligt FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter, ges man rätt att vara med och bestämma över hur den mark de använder ska utnyttjas. Man har också rätt att bli informerad om, och ska ge sitt samtycke till, utnyttjande av naturresurser på mark som man använder. Staten ska dessutom erbjuda rättvis ersättning om marken utnyttjas samt förhindra negativ påverkan på miljön eller ekonomin.

Ska vi lyckas hejda klimatförändringarna samtidigt som vi ger ursprungsbefolkningen möjlighet att leva och verka i de arktiska områdena, krävs ökade miljöinsatser i Arktis samt att i dialog med ursprungsbefolkningen säkerställa ett hållbart nyttjande av naturresurser som fisk och mineraler. Den framtida mineralbrytningen samt utvinning av olja och gas är en möjlighet till fler arbetstillfällen, samtidigt som enorma naturvärden och urbefolkningens livsförutsättningar kan spolieras. Vi anser därför att det krävs betydligt tydligare riktlinjer, dialog och delaktighet för att öppna nya gruvor och att större krav ska ställas på gruvbranschen att återställa marken samt återvinna och sanera avfallet.

Utöver miljöaspekterna kommer det att krävas gemensamma insatser och rutiner i samband med olyckor till havs, varför det nyligen bindande avtalet ”Safe and rescue” som under det svenska ordförandeskapet beslutades av Arktiska rådet. Ett ökande antal turistfartyg och oljetransporter kommer med all sannolikhet att trafikera i området. Olyckor i arktiska farvatten kan få katastrofala följder, för såväl människor som miljö.

Sveriges kunskap om nordisk och arktisk miljöutveckling vid Abisko forskningsstation och de arktiska utbildningarna vid Luleå tekniska universitet måste tas tillvara och knytas till University of the Arctic. Dessutom behöver svenskt deltagande i internationella forskningsinsatser fortsatt uppmärksamhet och uppbackning genom att den uppbyggda infrastrukturen för forskning värnas.

Stockholm den 3 oktober 2013

Anita Brodén (FP)

Nina Lundström (FP)

Christer Winbäck (FP)

Lars Tysklind (FP)